

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1946 kl. 12 m.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om viss ändring i och en allmän översyn av förordningen angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

(1:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 211 av herr *Velander* och II: 337 av herr *Fagerholm* har hemställts, att riksdagen måtte besluta dels en höjning av den i 4 § 2 mom. förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter stadgade skatteprocenten från nuvarande 10 till 20 procent, dels ock att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allmän översyn av nämnda förordning i dess helhet.

Beträffande motiveringen för de i motionerna framställda yrkandena får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 211.

I förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter meddelas bestämmelser om bevillningsavgift för rättighet till skogsfång och kolningsfrihet på allmänningar, om bevillningsavgift av vissa handlande och handlexpediter samt om bevillningsavgift för vissa offentliga föreställningar. Sistnämnda båda slag av bevillningsavgifter avse utläningar och i utlandet bosatta svenska undersåtar.

Beträffande bevillningsavgift för vissa offentliga föreställningar stadgas i 4 § nämnda förordning. Enligt detta författningsrum upptages bl. a. avgift (s. k. artistskatt) av utläningar och i utlandet bosatta svenska undersåtar, vilka giva offentliga föreställningar eller tillställningar (4 § 1 mom.) eller medverka vid offentliga föreställningar eller vissa slag av offentliga tillställningar (4 § 2 mom.). Avgiften utgår för den som giver dylik föreställning eller tillställning med 5 procent av bruttoinkomsten och för den som medverkar vid föreställning eller tillställning av angivet slag med 10 procent av den inkomst, som på grund av hans medverkan tillfaller honom. Utlännings eller utomlands bosatt svensk undersåtes rätt att giva eller medverka vid offentlig föreställning eller tillställning är beroende av myndighets tillstånd. För tillstånd erfordras att säkerhet ställes för utgående bevillningsavgift eller

ock att denna erlägges i förskott. Av ifrågavarande bevillningsavgifter tillfalla fyra tiondelar kronan och sex tiondelar den kommun, inom vilken föreställningen eller tillställningen givits. För inkomst från föreställning eller tillställning, för vilken bevillningsavgift skall utgöras, föreligger ej skattskyldighet enligt kommunalskattelagen (54 §) och ej heller enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt (7 §).

I propositionen nr 61 till 1908 års riksdag, vilken låg till grund för ifrågavarande författningsbestämmelser, anförde departementschefen bl. a., att lagstiftningen borde anordnas så att, på samma gång väsentligare hinder ej lades för den högre konstens utövare, utländska artister drabbades av en beskattning, som stode i möjligaste rättvisa förhållande till den uppburna inkomsten samt tillika vore satt åtminstone tillräckligt hög för att i sådant avseende ställa dem i jämbredd med inhemska konstutövare.

Ifrågavarande bestämmelser om bevillningsavgift gälla icke för här i riket bosatt utlänning, som i vederbörlig ordning förvärvat lika rätt med härstädes bosatt svensk undersåte till sådant offentligt uppträdande, för vilket artistskatt enligt vad ovan sagts utgår. För att förvärva sådan rätt måste utlänning hos myndighet i den ort, där han är bosatt, ställa säkerhet för utskylder till stat och kommun under tre år. Där så sker, beskattas utlänning för inkomst av offentlig föreställning eller tillställning på samma sätt som här i riket bosatt svensk undersåte. Bestämmelser härom infördes år 1913. I proposition nr 286 till 1913 års riksdag anförde departementschefen som skäl härför, att ett lands hofasta invånare borde, oavsett deras statliga medborgarskap, med avseende å beskattningen av deras yrkesutövning i allmänhet vara likställda och att artistskatten medförde olikställighet i flera avseenden, bl. a. sannolikt därutinnan att den i stort sett drabbade tyngre än den vanliga beskattningen.

I motioner vid 1925 och 1931 års riksdagar framställdes förslag om höjning av den i 4 § 2 mom. av 1908 års förordning stadgade bevillningsavgiften från 10 till 20 procent. Motionerna avstyrktes emellertid av vederbörande bevillningsutskott och föranledde icke någon riksdagens åtgärd.

1925 års bevillningsutskott yttrade i sitt i frågan avgivna betänkande, nr 29, bland annat följande. Enligt utskottets mening borde syftet med artistskatten alltjämt anses vara att åstadkomma en skattetunga, som så nära som möjligt motsvarade den vilken åvilade motsvarande svenska yrkesutövare. Från denna synpunkt och med hänsyn till den ökning den allmänna inkomstbeskattningen undergått sedan år 1908, då skatteprocenten för artistskatten fastställdes, förefölle det icke osannolikt, att någon höjning av nämnda skatteprocent kunde dåmera vara påkallad. Det hade emellertid synts utskottet uppenbart, att en dylik höjning förutsatte en utredning, vid vilken icke blott borde beaktas ovanberörda avvägningssynpunkt utan hänsyn också måste tagas till motsvarande beskattning i främmande länder.

1931 års bevillningsutskott framhöll i sitt i frågan avgivna betänkande, nr 13, bland annat, att frågan, huruvida den nuvarande skatteprocenten vore lämpligt avvägd, givetvis icke vore möjlig att avgöra utan särskild under-

sökning, men syntes det utskottet, som om i varje fall någon mera väsentlig höjning knappast skulle kunna vidtagas utan åsidosättande av den åsyftade jämställdheten mellan svenska och utländska artister. Spörsmålet om ändrade grunder för denna beskattning borde, på sätt 1925 års bevillningsutskott uttalat, icke minst med avseende å frågans internationella betydelse närmast ankomma på prövning av Kungl. Maj:t, som hade möjlighet att låta verkställa erforderlig utredning i ämnet.

Jämväl kommunalskatteberedningen har i avgivet betänkande (SOU 1942: 34, s. 253—256) behandlat bevillningsavgifter för vissa offentliga föreställningar och därvid anfört bland annat följande. Bevillningsavgifterna fyllde numera icke på ett tillfredsställande sätt uppgiften att ersätta inkomstbeskattningen till stat och kommun. Detta berodde delvis därpå att avgifter, som utginge med en för alla skattskyldiga lika procent av intäkten, icke kunde ens i huvudsak motsvara en inkomstskatt, vilken såsom den nuvarande statliga inkomstskatten vore starkt progressiv. Framför allt vore emellertid avgifterna för närvarande alldeles för låga för att ersätta inkomstskatten. — Ej heller fördelningen av bevillningsavgifterna kunde sägas överensstämma med grundtanken att avgifterna skulle ersätta den direkta beskattningen till stat och kommun. Vid avgifternas tillkomst diskuterades frågan om deras fördelning mellan stat och kommun, medan frågan om fördelningen mellan kommunerna icke syntes hava varit föremål för närmare uppmärksamhet. Kommunandelen tillfölle nu den kommun, där föreställning eller tillställning hållits. I fråga om den kommunala inkomstbeskattningen gällde däremot, att inkomst av tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet eller av rörelse utan fast driftställe beskattades i den skattskyldiges hemortskommun eller, om sådan saknades, i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål. Om detta gällde jämväl bevillningsavgifterna skulle kommunandelen i de flesta fall upptagas för gemensamt kommunalt ändamål. — Frågan om främmande artisters beskattning utgjorde en del av ett större spörsmål, nämligen huru utlänningars och i utlandet bosatta svenska medborgares beskattning överhuvud taget skulle kunna göras effektiv. — Beredningen föresloge därför, att frågan om utlänningars och i utlandet bosatta svenska medborgares beskattning gjordes till föremål för särskild utredning och att i avbidan på resultatet därav de enligt 4 § 1 och 2 mom. utgående avgifterna höjdes till det dubbla.

I detta sammanhang må anmärkas, att ett flertal framställningar om ändringar i 1908 års förordning för närvarande äro föremål för Kungl. Maj:ts övervägande. Sålunda har i en framställning berörts frågan om beräkning av det belopp, varå bevillningsavgiften enligt 4 § 2 mom. skall utgå, samt hemställts om upprättande av deklaraionsformulär, vari vederbörande finge uppgiva såväl brutto- som nettoarvoden. Beträffande bevillningsavgift av vissa handlande och handelsexpediter har i en framställning hemställts om åtgärder för åstadkommande av en bättre kontroll å utgörandet därav, medan däremot i en annan framställning ifrågasatts avskaffande av dessa avgifter.

Beträffande beloppet av ifrågavarande bevillningsavgifter för vissa offentliga föreställningar enligt 4 § av 1908 års förordning må anmärkas, att en-

ligt riksräkenskapsverkets årsbok för budgetåret 1938/39, d. v. s. det sista fredsåret, kronans andel utgjorde 91 485 kronor 43 öre och kommunernas andel 133 795 kronor 11 öre.

I de nu förevarande *motionerna* har anförts, att 1908 års förordning behövde moderniseras med hänsyn till de sedan nämnda tidpunkt på beskattningsområdet ändrade förhållandena. Det allmänna skattetrycket hade ju stigit ofantligt sedan dess. Därest man 1908 ansett en skattesats av 10 procent på inkomsten från medverkan vid offentlig föreställning eller dylikt såsom skälig med hänsyn till det dåvarande skattetrycket, framstode den däremot nu såsom alltför låg. Med anledning därav borde denna skattesats fördubblas och alltså bestämmas till 20 procent, vilket torde stå i en något rimligare proportion till det nuvarande allmänna skattetrycket. I detta sammanhang kunde observeras 1942 års bevillningsutskotts uttalande i dess betänkande, nr 22, angående motsvarande höjning av skatten på vissa lotterivinster. Överhuvud taget torde 1908 års förordning vara i stort behov av en översyn för närmare anpassning efter de nuvarande förhållandena. Förslaget om höjning av skatteprocenten torde emellertid böra genomföras omedelbart.

Efter därom i grundlagsenlig ordning gjord framställning har utskottet mottagit yttranden över motionerna från *statskontoret*, *kammarrätten*, *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, *svenska teaterförbundet* och *folkets parkers centralstyrelse*, därvid länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län bifogat yttrande från *poliskammaren i Göteborg*. Härjämte har *riksorganisationen av artistarbetsgivare* inkommit till utskottet med yttrande över motionerna.

Statskontoret har förklarat sig icke ha något att erinra mot att åtgärder vidtagas i det av motionärerna angivna syftet.

Kammarrätten har anfört bland annat följande. Förevarande lagstiftning hade grundats på den principen, att utländska artister i beskattningshänseende borde likställas med motsvarande svenska yrkesutövare. Enligt kammarrättens mening finnes ingen anledning att frångå denna princip. Enär artistskatten ej såsom den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten för fysisk skattskyldig vore progressiv och kommunalskattens storlek varierade i olika kommuner, torde dock en fullständig överensstämmelse i nämnda hänseende icke kunna åstadkommas. Med hänsyn till den stegring i skattetrycket, som ägt rum sedan tillkomsten av 1908 års förordning och särskilt under de senaste åren, funne kammarrätten emellertid en revision av den i motionerna särskilt angivna skattesatsen påkallad. Men en sådan ändring syntes knappast böra vidtagas utan motsvarande ändringar beträffande andra i förordningen stipulerade, av motionärerna icke särskilt angivna skattesatser. Vid en dylik revision, som syntes böra föregås av en närmare utredning, borde emellertid beaktas, att frågan kunde få en viss internationell betydelse. Där- est en utredning av angivet slag komme till stånd, funne kammarrätten det naturligt, att samtidigt en allmän översyn av förordningen vidtoges. Därvid torde exempelvis böra övervägas beskattning på nu ifrågavarande väg av den inkomst, som utländsk artist kunde förvärva genom filminspelning här i riket.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har uttalat i huvudsak följande. Enär sammanlagda statliga och kommunala inkomstskatter på de inkomstbelopp, för vilka bevillningsavgift enligt 4 § 2 mom. 1908 års förordning utgått, åtminstone torde uppgått till dubbla bevillningsavgifternas summa, för den händelse inkomsterna i stället upptagits till taxering enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, och då ifrågakvarande bevillningsavgifter enbart för Göteborgs stad under normala förhållanden torde kunna beräknas till omkring 35 000 kronor årligen, syntes den undandragna skatteintäkten vara av sådan storlek, att den föreslagna ändringen, oavsett det berättigade kravet på rättvis taxering av olika inkomsttagare, vore väl motiverad.

Poliskammaren i Göteborg har tillstyrkt bifall till förslaget om höjning av skatteprocenten samt i samband därmed ifrågasatt, huruvida icke utlänning, som medverkade vid radioutsändning, borde erlägga dylik bevillningsavgift.

Svenska teaterförbundet har anfört bland annat följande. Den föreslagna fördubblingen av skattesatsen för utländska artister och konstnärer måste anses innebära ett led i förbundets strävan att i möjligaste mån tillämpa restriktiva principer i avseende å utländska artister och därmed skydda svenska medborgare. Förbundet hälsade sålunda med glädje motionerna i denna del. Det syntes ock förbundet påkallat, att åtgärder vidtoges för en allmän översyn av 1908 års förordning.

Folkets parkers centralstyrelse har hemställt, att motionerna måtte avslås i vad de gällde en generell höjning av skattesatsen från 10 till 20 procent samt att en allmän översyn över 1908 års förordning måtte företagas, därvid borde övervägas, huruvida en differentiering kunde företagas för att efter särskilda riktlinjer beskatta mera stadigvarande i riket bosatta utländska högre inkomsttagare. Till stöd därför har anförts bland annat följande. 1908 års förordning vore visserligen gammal, och vid en direkt jämförelse mellan dess skattesats av 10 procent och den progressiva beskattningen av svenska inkomsttagare framstode den förstnämnda skattesatsen såsom ganska låg. Det ifrågasattes dock, om man kunde jämföra endast skattesatserna utan att samtidigt taga hänsyn till andra omständigheter av specifik art, som hängde samman med utländska artisters anställningsförhållanden. — De utländska artisternas verksamhet i Sverige inskränkte sig, särskilt i fråga om varieté-artister, i huvudsak till sommarhalvåret, då de engagerades av kringresande tivolin, nöjesfält och folkparker. För huvudparten av dessa artister voro lönerna ganska låga. Engagementstiderna vore vidare synnerligen korta, sällan över tre månader och i de flesta fall ännu kortare. Vidare hade artisterna att erlägga en förmedlingsprovision på 10 procent till artistagenturer. — För den svenske arbetstagaren gällde att en höjd beskattning komme att direkt drabba honom, då lönen icke automatiskt höjdes samtidigt med beskattningen. I fråga om utländska artister rådde motsatt förhållande. Där träffades avtal om lön alltid på basis av de utgående beskattningssatserna och levnadsomkostnaderna. Resultatet bleve, att en ökning i beskattningen drabbade de svenska arrangörerna. — När det gällde löneförmånerna för enklare varieté-

artister eller sådana som vistades i landet kortare tid, kunde man knappast göra gällande, att dessa vore onaturligt uppskruvade. Under sådana förhållanden torde en skattesats av 10 procent vid sidan av den lika höga artistförmedlingsprovisionen vara tillräcklig. — Däremot borde artister, som mera stadigvarande vistades i landet och åtnjöte även för svenska förhållanden onormalt höga inkomster, bliva föremål för en hårdare beskattning. Möjligen vore det lämpligt att genomföra en differentiering för att kunna tillämpa en särskild form för beskattning i detta fall. — Vid en jämförelse med beskattningen av utlänningar i andra länder framginge, att de nu tillämpade skattesatserna beträffande utländska artister rörde sig om ca 10 procent. I Storbritannien hade visserligen tillämpats en relativt hög beskattning, men denna torde närmast vara att betrakta såsom en kristidsföreteelse. Om det internationella artistutbytet skulle kunna försiggå friktionsfritt borde vid skattesatsens fastställande hänsyn tagas till förhållandena i andra länder. Det funnes ingen anledning, varför Sverige skulle höja de murar, som redan hindrade ett internationellt samarbete. En internationell syn på frågan och en jämförelse med förhållandena i andra länder borde vara minst lika viktig som en jämförelse med det inhemska beskattningssystemet. De ökade skatteintäkter, som genom förslaget skulle tillföras staten, torde knappast uppgå till sådana belopp, att de kunde vara avgörande vid en sådan genomgripande åtgärd.

Riksorganisationen av artistarbetsgivare har anfört i huvudsak följande. Det vore riktigt, att artistskatten kunde synas låg, om den sattes i relation till det allmänna skattetrycket. Organisationen vore emellertid icke övertygad om att detta borde föranleda någon höjning av artistskatten och ansåge i varje fall uteslutet, att en så kraftig generell höjning som föreslagits skulle kunna komma i fråga. Att de relativt högt betalda artister, som mera stadigvarande vistades och arbetade i landet, finge vidkännas en skattehöjning vore intet att invända mot. Men för det stora flertalet artister med relativt låga gager, som allenast tillfälligt arbetade i landet, syntes någon höjning icke motiverad. Nuvarande skattesats å 10 procent vore för dessa artister skälig. Detta gällde särskilt om man beaktade att de utländska artisternas skattepliktiga inkomst hade mera bruttokaraktär än den inkomst, å vilken vanlig skatt utginge. Sålunda medgäves enligt praxis icke avdrag för de fördyrade levnadskostnader, som i allmänhet måste föreligga vid tillfälliga engagement i främmande land, och ej heller för vissa nödvändiga kostnader för inkomsternas förvärvande, såsom kostnader för resor, artistprovision, kostymer och övrig rekvisita. Det vore synnerligen önskvärt, att en ändring i detta avseende komme till stånd. Det syntes riktigt, att även för en utländsk artist skatt endast utginge å den inkomst, som han verkligen finge av sitt arbete. Rörande denna fråga åberopades ett uttalande av professor G. Eberstein (Om skatt till stat och kommun, s. 231—234). Organisationen hemställde, att detta spörsmål beaktades i samband med den allmänna översynen av 1908 års förordning och att avdragsrätten därvid komme till klart uttryck i författningstexten. Detta vore särskilt nödvändigt om en förhöjning av skattesatsen skulle komma till stånd. — Vidare framhölles, att det i yttersta hand bleve arrangörerna, som drabbades

av en skatteförhöjning. Följden bleve nämligen blott att så mycket högre gage krävdes att samma nettobelopp erhöles. Företagen skulle sålunda få vidkännas en väsentlig stegring i kostnaderna för utländska artister, vilken med hänsyn till att dessa kostnader redan starkt ökat och att prisstoppsbestämmelsen strängt tillämpades skulle vara synnerligen svår att bära för företagen. — Slutligen framhölles, att en förhöjning av artistskatten till 20 procent skulle innebära, att beskattningen i Sverige bleve högre än i flertalet andra länder. Detta skulle få menliga följder för det internationella artistbytet. Jämväl ur denna synpunkt syntes det motiverat att avstyrka en generell förhöjning av skattesatsen.

Utskottet.

I de förevarande motionerna har yrkats dels höjning av den i 4 § 2 mom. förordningen angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter stadgade skattesatsen från 10 till 20 procent, dels ock skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om en allmän översyn av nämnda förordning i dess helhet.

Med anledning härav får utskottet uttala, att det, såsom av den ovan intagna redogörelsen torde framgå, synes vara i hög grad önskvärdt, att ifrågasatt förordning göres till föremål för en allsidig och grundlig översyn. Jämväl en höjning av skattesatsen synes utskottet, såvitt frågan i nuvarande läge kan bedömas, vara i och för sig motiverad vid en jämförelse med den vanliga inkomstbeskattningen. Med hänsyn till de i den föregående redogörelsen berörda konsekvenser i olika hänseenden, vilka skulle bliva en följd av en sådan höjning, finner emellertid utskottet även denna fråga böra bliva föremål för utredning i samband med den ifrågasatta översynen av förordningen i dess helhet. Utskottet kan sålunda icke förorda, att en dylik höjning omedelbart vidtages utan föregående utredning.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av de likalydande motionerna I: 211 av herr Velander och II: 337 av herr Fagerholm om viss ändring i och en allmän översyn av förordningen angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville, med beaktande av vad i detta betänkande anförts, föranstalta om utredning rörande en allmän översyn av berörda förordning samt för riksdagen framlägga det förslag, till vilket utredningen kan föranleda.

Stockholm den 3 maj 1946.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande: se under betänkande nr 28.